

Rynek Biurowy

ZARYS OGÓLNY

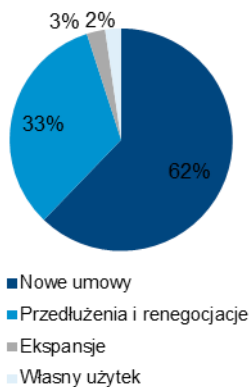
Podstawowe wskaźniki - Warszawa	
Podaż	3,69 mln m ²
Popyt	300 000 m ²
Pustostany	7,4%
Czynsz Typu Prime	27 €/m ² /miesiąc

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI I POŁOWA 2012

MIASTO	PODAŻ (m ²)	PUSTOSTANY (%)
Warszawa	3 689 700	7,4
Kraków	449 000	5,6
Wrocław	343 630	5,1
Trójmiasto	271 400	10,4
Poznań	209 600	10,1
Łódź	191 800	17,0
Katowice	188 630	13,4
Lublin	62 000	5,6
Szczecin	43 100	4,8

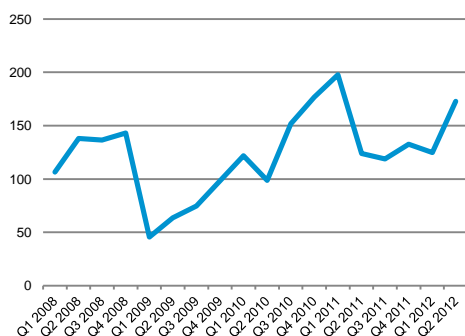
Źródło: Colliers International

STRUKTURA POPYTU W WARSZAWIE

Źródło: Colliers International

POPYT W WARSZAWIE (tys. m²)

Źródło: Colliers International

- W pierwszym półroczu 2012 roku całkowite zasoby nowoczesnej powierzchni biurowej w Polsce sięgnęły 5,45 mln m². Nowa podaż oddana do użytku w ciągu pierwszych sześciu miesięcy wyniosła około 163 000 m², co w porównaniu z wynikami z pierwszego półrocza 2011 r. stanowi wzrost rzędu 67%. Ponad 80% nowo wybudowanej powierzchni trafiło na rynki w Warszawie, Wrocławiu i Trójmieście.
- Aktywność na rynku najmu w pierwszej połowie 2012r. osiągnęła poziom 490 000 m² i była nieznacznie wyższa, w porównaniu do analogicznego okresu 2011r. Dynamiczny rozwój aktywności deweloperskiej na wszystkich rynkach biurowych sprzyjał zawieraniu umów typu pre-lease, których udział sięgnął około 30% całkowitego popytu.
- W pierwszej połowie roku współczynnik powierzchni niewynajętej dla wszystkich rynków biurowych utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie i wyniósł 8,4%.
- Stawki najmu za powierzchnię biurową w obiektach w trakcie realizacji wykazywały tendencję spadkową, natomiast dla istniejących biurowców czynsze pozostały stabilne.

PODAŻ

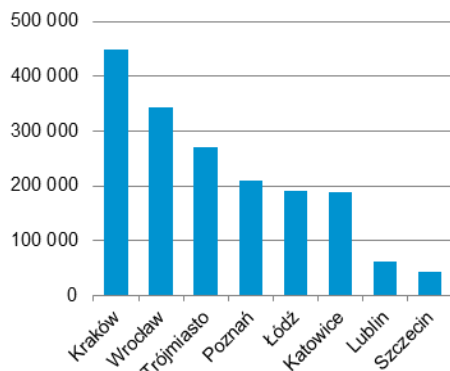
- Warszawa – w pierwszej połowie 2012r. na warszawski rynek dostarczono blisko 93 000 m² powierzchni biurowej, dzięki czemu całkowite zasoby zwiększyły się do poziomu 3,69 mln m². Ponad 80% nowej podaży zostało ukończone w lokalizacjach poza centrum – głównie w strefach Południowej Górnej i Dolnej. Wśród największych obiektów, które powstały w omawianym okresie można wymienić: Poleczki Business Park II (21 000 m², LS), Platinum Business Park V (11 600 m², US), II faza projektu Mokotów Nova (15 000 m², US) oraz Airtech Business Park II (8 900 m², W).
- Miasta regionalne – w pierwszym półroczu 2012r. na ośmiu największych rynkach ukończono 70 000 m². Największy przyrost powierzchni biurowej odnotowano we Wrocławiu, gdzie nowa podaż przekroczyła 28 000 m². Z kolei w Krakowie i Trójmieście oddano do użytku odpowiednio 15 000 m² oraz 20 000 m². W mniejszych miastach takich jakich Łódź, Katowice czy Lublin podaż zwiększyła się minimalnie bądź pozostała na niezmiennym poziomie. Na rynkach regionalnych do użytku oddano między innymi projekty: Green Towers (11 600 m², Wrocław), BCB Business Park (9 200 m², Trójmiasto), Fronton Office Centre (5 700 m², Kraków).

POPYT

- Warszawa – całkowity wolumen transakcji zawartych w pierwszym półroczu 2012r. wyniósł w przybliżeniu 300 000 m². W drugim kwartale rynek wyraźnie przyspieszył, co przełożyło się na 172 000 m² wynajętej powierzchni. Największą aktywność najemców odnotowano w strefach Południowej Górnej, Południowej Zachodniej oraz na Obrzeżach Centrum. Mokotów (strefa Południowa Górna), z wolumenem transakcji ponad 120 000 m², pozostał najatrakcyjniejszą lokalizacją biurową w Warszawie. Wśród największych transakcji najmu zawartych w ciągu pierwszej połowy 2012r. dominowały umowy typu pre-let oraz renegotiacje/przedłużenia: T-mobile w T-mobile Office Park (27 000 m², pre-let), ING Bank Śląski w Placu Unii (12 100 m², pre-let), Axel Springer w Trinity Park (9 100 m², przedłużenie), Axa w Warsaw Trade Tower (7 000 m², renegotiacja).
- Miasta regionalne – aktywność najemców w pierwszej połowie 2012r. wyniosła prawie 193 000 m², co w porównaniu z wynikami za analogiczny okres 2011r. stanowi wzrost o 24%. Nowe umowy najmu stanowiły 68%, natomiast renegotiacje/przedłużenia 18% zarejestrowanego wolumenu. Umowom typu pre-lease przypadł 34,5% udział w rynku. Najwięcej powierzchni wynajęto w Krakowie (70 000 m²) i Trójmieście (52 000 m²).

Rynek Biurowy

PODAŻ POWIERZCHNI BIUROWEJ NA RYNKACH REGIONALNYCH I POŁOWA 2012

Źródło: Colliers International

WYBRANE UMOWY NAJMU I POŁOWA 2012

NAJEMCA	POWIERZCHNIA (m²)	BUDYNEK
Delphi Poland	Pre-lease: 8 400	Enterprise Park Kraków
Tieto	Ekspansja: 3 800	Aquarius Business House Wrocław
Roche	Renegocjacja: 3 200	Malta Office Park Poznań
BMW	Nowa umowa: 2 700	Mokotów Nova Warsaw
Boehringer	Renegocjacja: 1 800	Empark Mokotów BP Warszawa Quattro
Element 14	Nowa umowa: 1 600	Business Park Kraków
Mars	Renegocjacja: 1 600	Lumen Warszawa

Źródło: Colliers International

PRZECIĘTNE STAWKI CZYNSZU (€/m²)

MIASTO	MIN.	MAX.
Warszawa: COB	17,00	27,00
Warszawa: poza COB	12,00	16,00
Kraków	12,00	14,50
Wrocław	11,00	16,00
Trójmiasto	12,75	15,00
Poznań	14,00	16,50
Katowice	11,00	13,50
Łódź	11,00	12,50

Źródło: Colliers International

Wśród największych transakcji najmu, które miały miejsce w pierwszym półroczu, można wyróżnić: pre-lease na 18 800 m² podpisany przez BPH w Euro Office Park (Trójmiasto), renegocjacje/przedłużenie na 9 600 m² zawarte przez State Street w CB Kazimierz (Kraków) oraz umowę pre-lease na 8 400 m² podpisaną przez Delphi Poland w Enterprise Park (Kraków).

DOSTĘPNA POWIERZCHNIA

- Warszawa - wskaźnik powierzchni niewynajętej w pierwszym półroczu 2012 r. w Warszawie wykazywał niewielką tendencję wzrostową i na koniec czerwca wyniósł 7,4%. Od początku roku współczynnik wolnej powierzchni w Centralnym Obszarze Biznesu zwiększył się o 1,5 punktu procentowego i ukształtował się na poziomie 8,2%; z kolei w lokalizacjach poza centrum zanotowano niewielki wzrost, do poziomu 7% (o 0,3 punktu procentowego).
- Miasta regionalne – wskaźnik powierzchni niewynajętej w większości miast regionalnych utrzymywał się na stosunkowo stabilnym poziomie. Najniższe wartości współczynnika zaobserwowano w Szczecinie (4,8%) oraz we Wrocławiu (5,1%). W pierwszej połowie roku wskaźnik pustostanów w Łodzi wykazywał silną tendencję spadkową (z 24,2% na koniec 2011r. do 17%).

CZYNSZE

- Warszawa - w drugim kwartale 2012r. średnie stawki wywoławcze czynszu za powierzchnię biurową w Centralnym Obszarze Biznesu kształtowały się na poziomie 22,20 €/m²/miesiąc, co było nieznacznym spadkiem w stosunku do pierwszego kwartału tego roku. Lokalizacje poza centrum oferowały powierzchnię biurową w cenie od 12 €/m²/miesiąc do 17 €/m²/miesiąc.
- Miasta regionalne - w ciągu pierwszych sześciu miesięcy roku stawki czynszu na rynkach regionalnych pozostały stabilne i wahały się od 12 €/m²/miesiąc do 15,5 €/m²/miesiąc.

PLANOWANA PODAŻ

- Pod koniec pierwszego półrocza 2012 roku w fazie aktywnej budowy znajdował się blisko 1 mln m² powierzchni biurowej. Ponad pół miliona m² zostanie oddanych do użytku na rynku warszawskim. W przypadku miast regionalnych najwięcej powierzchni w budowie znajdowało się we Wrocławiu, Szczecinie i Krakowie.

PROGNOZY

- Druga połowa 2012r. przyniesie znaczący wzrost całkowitej podaży powierzchni biurowej. Zakładając, że deweloperzy ukończą swoje projekty zgodnie z harmonogramem, nowa podaż planowana na drugą połowę 2012r. przekroczy 400 000 m². Ponad 60% nowych biur powstanie w miastach regionalnych, głównie w Szczecinie, Poznaniu i Krakowie.
- Popyt na powierzchnię biurową w kolejnych dwóch kwartałach utrzyma się na stabilnym poziomie, zarówno w Warszawie, jak i miastach regionalnych.
- Ze względu na znaczną ilość nowej powierzchni planowanej do oddania w drugim półroczu 2012r., współczynnik powierzchni niewynajętej w Warszawie może kontynuować tendencję wzrostową. W przypadku miast regionalnych, wysoka podaż nowej powierzchni będzie przekładać się na tymczasowe wzrosty na poszczególnych rynkach.
- Stawki najmu w istniejących obiektach biurowych pozostaną na niezmiennym poziomie, natomiast powierzchnia biurowa w obiektach w budowie będzie oferowana po bardziej konkurencyjnych cenach.